

Od Redakcji

Studia nad emblematyką stanowią obecnie jedną z najbujniej rozwijających się gałęzi w ramach badań nad kulturą wczesnej nowożytności. Ze swej natury interdyscyplinarne, łączą one rozszianych po całym świecie przedstawicieli różnych dziedzin, a wśród nich badaczy literatury powszechnej oraz poszczególnych krajów, bibliologów, historyków sztuki i neolatynistów. Wielorakość przyjętych perspektyw znajduje wspólną dla przedstawicieli wymienionych dziedzin płaszczyznę we wzajemnie uzupełniającej się analizie słowa i obrazu, by przywołać formułę pojawiającą się w tytule jednej z najbardziej znanych prac Janusza Pelca.

W niniejszym zeszycie „Terminusus” przedstawiamy teksty poruszające zagadnienia genologiczne, kodykologiczne i proveniencyjne poszczególnych egzemplarzy dzieł emblematycznych oraz problematykę powinowactw literackich.

W ramach badań z zakresu teorii emblematyki oraz emblematyki stosowanej Magdalena Kinga Górską w artykule poświęconym gatunkowemu statusowi emblematu, przede wszystkim w dekoracji architektonicznej, zwraca uwagę na konieczność podjęcia rozleglejszej niż do tej pory refleksji genologicznej nad emblematami występującymi poza dziełami literackimi.

Trzy spośród pomieszczonych tu tekstów związane są z twórczością Tomasza Tretera, znanego między innymi jako autor *Symbolica vitae Christi meditatio*, wydanej w Braniewie w roku 1612. W swoim artykule Alicja Bielak eksploruje *treterianum*, do którego dotarła w trakcie swoich badań. To przechowywany w jednej z bibliotek w Bergamo manuskrypt zawierający pierworys księgi emblematycznej. Zeszyt rozpoznany przez badaczkę jako autograf Tomasza Tretera mieści w sobie dotychczas niezidentyfikowane emblematy oraz pozwala odsłonić tajniki powstawania wspomnianego dzieła

opublikowanego na Warmii już po śmierci Tomasza oraz jego bratanka, Błażeja Tretera. Autorka dokonuje między innymi zestawienia rysunków ze szkicownika z miedziorytami z dzieła Paradina–Syméoniego *Heroica symbola*, a także z braniewską edycją dzieła Tomasza Tretera dokonaną przez Jerzego Schönfelsa.

Część emblematów z notatnika będącego przedmiotem artykułu Alicji Bielak została współcześnie opatrzona tytułem *Szkice emblematów*. Tekst w transkrypcji i tłumaczeniu Anny Treter oraz w opracowaniu Bielak wraz z reprodukcjami 25 ikonów znajduje się w dziale „Edycje i przekłady”.

Anna Treter, autorka wydanego w 2020 roku tłumaczenia *Symboliczne medytacje nad życiem Chrystusa*, na podstawie analizy porównawczej dowodzi w swoim artykule, że jednym ze źródeł inspiracji dla Tomasza Tretera najpewniej był łaciński traktat żyjącego na przełomie XIII i XIV wieku dominikanina Giovanniego z San Gimignano. Tłumaczka wskazuje na utwór nieobecny w dotychczasowych badaniach nad Treterem, jeśli nie liczyć krótkiej wzmianki uczynionej wcześniej przez nią samą.

Ogólną systematykę dzieł emblematycznych należących do zasobu Gabinetu Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie przeprowadzają w swoim tekście Wojciech Kordyzon oraz Martyna Osuch. Artykuł ten stanowi przegląd twórczości emblematycznej głównie z wieku XVII. Autorzy przedstawiają ponadto zapiski proveniencyjne znajdujące się na wybranych egzemplarzach starych druków, dokumentujące losy niektórych książek emblematycznych, jakie trafiły do zbiorów dzisiejszej Biblioteki Uniwersyteckiej.

Dzieła emblematyczne, czego dowodem są traktujące o nich teksty znajdujące się w tym oto zeszycie „Terminus” – biorącego swą nazwę od jednej z postaci obecnych w tradycji emblematycznej – stanowią ciągle aktualne źródło i przedmiot poszukiwań badawczych.

Życzymy owocnej lektury.

Michał Czerenkiewicz